

ПОШИРЕННЯ ПАЛІННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФУНКЦІЮ ЗОВНІШНЬОГО ДИХАННЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

К. М. Островська, А. М. Долішній, О. І. Варунків

Івано-Франківський національний медичний університет; кафедра фтизіатрії і пульмонології з курсом професійних хвороб; 76018, Івано-Франківськ, вул. Галицька 2

Проблема паління – актуальна на сьогодні для близько 1,2 млрд осіб в усьому світі, а від хвороб, спричинених палінням, у світі щороку помирають близько 6 млн. осіб. Проблеми поширення паління у юному віці присвячено багато наукових праць. На жаль, вперше за останні роки в Україні зросла кількість курців серед підлітків 14-17 років. Метою дослідження була оцінка поширення паління серед студентів першого курсу медичного факультету ІФНМУ. Було обстежено 74 студенти першого курсу шляхом анонімного анкетування. З метою дослідження функції зовнішнього дихання використовували пікфлоуметрію за допомогою пікфлоуметра. За результатами дослідження було встановлено, що серед чоловічої статі курців було 40,6%, а серед жіночої – 7,1%. Причому з віком відсоток курців у двох групах зростає. Також встановлено, що кількість студентів чоловічої статі, що мають зниження показників функції зовнішнього дихання за даними пікової швидкості видиху, серед курців є більшою в середньому на 13,0%, ніж в осіб, що не палять. Серед жінок, що не палять, нормальний показник за даними пікфлоуметрії було встановлено у 40,7% 17-річних та 50,0% 18-річних студентів. Відсутність репрезентативних даних не дозволила провести аналогічний аналіз серед дівчат-курців. Проаналізувавши отримані дані, зроблено висновок, що у віці 17-18 років (досягнення повноліття) кількість курців серед чоловіків зростає в 1,52 рази, а серед жінок – у 2,53 рази. За даними пікфлоуметрії паління може бути одним з факторів, що негативно впливає на функцію легень.

Ключові слова: паління, функція зовнішнього дихання, пікова швидкість видиху.

Актуальність теми. Проблема паління – актуальна на сьогодні для майже 1,2 млрд. осіб в усьому світі і давно набула пандемічного характеру з яскраво вираженими медичними, соціальними, психологічними та економічними аспектами. Від хвороб, спричинених палінням, у світі щороку помирають близько 6 млн. осіб [4].

За даними державної служби статистики України поширеність паління серед населення України віком від 12 років і старше у 2015 році становила 18,4%, що на 2,5% менше, ніж у 2014 році. Загалом за сім ро-

ків, з 2008 року поширеність паління скоротилася з 25,6% до 18,4% [1].

Проблемі поширеності паління у юному віці присвячено багато наукових праць. Серед умов, що впливають на поширення раннього тютюнопаління, виділяють індивідуально-психологічні, віково-психологічні, а також вплив сім'ї та кола спілкування [2].

Однією з основних причин ініціації паління є цікавість, бажання дізнатися, що ж це таке. Іншою причиною паління в молодому віці є прагнення наслідувати дорослих. Так, у сім'ях, де немає курців, палить 18,2% хлопчиків і 6,0% дівчаток, а в сім'ях курців – 57,4% хлопчиків та 32,5% дівчаток [3].

На жаль, вперше за останні роки зросла поширеність паління серед підлітків віком 14-17 років: у 2015 році вона становила 2,9%, хоча в 2012- 2014 роках вона коливалася на рівні 2,0% (а в попередні роки поширеність паління серед підлітків зменшувалася від найвищого рівня 10,0% у 2000 році) [2].

Метою нашого дослідження була оцінка поширення паління серед студентів першого курсу медичного факультету Івано-Франківського національного медичного університету та вивчення стану функції зовнішнього дихання (ФЗД).

Матеріали та методи. Було обстежено 74 студенти (середній вік $17,4 \pm 0,7$ років) першого курсу шляхом анонімного анкетування для визначення статусу паління. З метою дослідження функції зовнішнього дихання, використовували пікфлоуметрію за допомогою пікфлоуметра "ASMAPARI" фірми Pagi, Німеччина. Пікфлоуметрія – це метод визначення пікової швидкості видиху – показника, що певною мірою дозволяє робити висновки про прохідність бронхів. І хоча пікфлоуметрія не є рекомендованою для виявлення, а тим більше встановлення ступеня бронхіальної обструкції, однак у якості скринінгового методу великої групи пацієнтів такий метод є одним із найефективніших. Процедуру проводили в положенні стоячи, не менше 3 разів і реєстрували максимальне значення показника.

Результати. Серед 74 студентів чоловіки склали 43,2%, а жінки – 56,8%. Серед чоловічої статі курців було 40,6%, а серед жіночої – 7,1%. Причому, як видно із табл. 1, зі збільшенням віку відсоток курців у двох групах зростає: серед чоловіків 17-и років палили 36,4%, а серед 18-літніх – уже 55,5%. Серед жінок 17-и років курці склали 3,6% , а серед 18-літніх – 9,1%.

За даними пікфлоуметрії серед чоловіків, що не палили, нормальні показники було отримано у 92,9% 17-літніх та 100,0% 18-літніх (табл. 2). Серед 17-літніх курців у 87,5% було встановлено норму, у 12,5% було виявлено порушення функції зовнішнього дихання за даними проведеної пікфлоуметрії. У 18-річних курців нормальні показники визначено у 80,0%, а у 20,0% – наявність порушень ФЗД. Загалом кількість студентів чоловічої статі, що мають зниження показників функції зовнішньо-

го дихання, за даними пікової швидкості видиху, серед курців є більшою в середньому на 13,0%, ніж в осіб, що не палять.

Таблиця 1. Поширеність паління серед студентів першого курсу медичного факультету Івано-Франківського національного медичного університету в залежності від віку та статі

Чоловіки				Жінки			
17 років		18 років		17 років		18 років	
курці	не курці	курці	не курці	курці	не курці	курці	не курці
36,4%	63,6%	55,5%	44,5%	3,6%	96,4%	9,1%	88,2%

Таблиця 2. Наявність порушень ФЗД за даними пікфлоуметрії серед студентів чоловічої статі першого курсу медичного факультету Івано-Франківського національного медичного університету в курців та не курців

Норма				Порушення ФЗД			
17 років		18 років		17 років		18 років	
не курці	курці	не курці	курці	не курці	курці	не курці	курці
92,9%	87,5%	100%	80%	7,1%	12,5%	0%	20%

Серед жінок, що не палять, нормальний показник, за даними пікфлоуметрії, було встановлено у 40,7% 17-річних та 50,0% 18-річних (табл. 3).

Таблиця 3. Наявність порушень ФЗД за даними пікфлоуметрії серед студентів не курців жіночої статі першого курсу медичного факультету Івано-Франківського національного медичного університету

17 років			18 років		
норма	порушення ФЗД I-ої ст.	порушення ФЗД II-ої ст.	норма	порушення ФЗД I-ої ст.	порушення ФЗД II-ої ст.
40,7%	48,1%	11,2%	50%	30%	20%

Варто зауважити, що в 48,1% 17-річних жінок було виявлено I-у стадію порушень, а у 11,2% – II-у стадію порушень за даними пікфлоуметрії (рис. 1). Серед 18-літніх першу стадію порушень за даними пікфлоуметрії було встановлено в 30,0% групи дослідження, а II-у – в 20,0% обстежених. Відсутність репрезентативних даних не дозволила провести аналогічний аналіз серед дівчат-курців.

Висновки

Проаналізувавши отримані дані, ми дійшли висновку, що:

1. У віці 17-18 років (досягнення повноліття) поширеність паління

серед чоловіків зростає в 1,52 рази, а серед жінок – у 2,53 рази.

2. За даними пікфлоуметрії паління може бути одним з факторів, що негативно впливає на функцію легень.

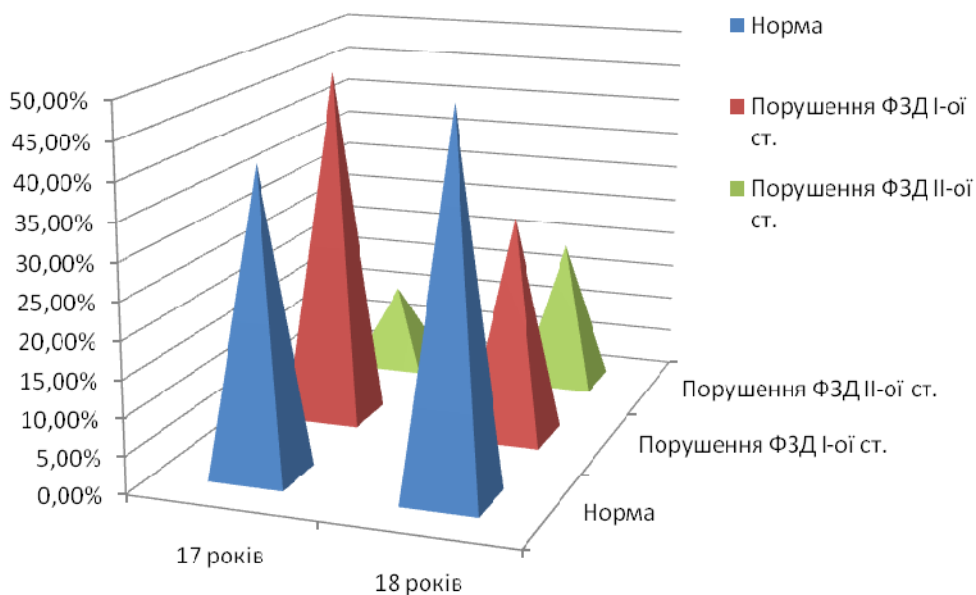

Рис. 1. Градація порушень ФЗД за даними пікфлоуметрії серед студентів-медиків першого курсу жіночої статі, не курців

Література

1. Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2016/zb/03/Zb_snsz15pdf.zip
2. Добрянська О.В. Світові тенденції поширеності тютюнопаління підлітків / О.В. Добрянська // Гігієна населених місць. – 2013. – № 62. – С. 274-281.
3. Красовський К.С. Динаміка поширеності тютюнокуріння серед дітей та підлітків в Україні / К.С. Красовський, А.А. Григоренко, Т.І. Андреева // Україна. Здоров'я нації. – 2013. – № 1(25). – С. 85-90.
4. World Health Organization. WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2011. Geneva: World Health Organization, 2011 [accessed 2016 Dec 5].

*Стаття надійшла до редакційної колегії 25.06.2017 р.
Рекомендовано до друку д.м.н., проф. Міщуком В.Г.,
д.м.н., проф. Нідзельським М.Я. (м. Полтава)*

**SMOKING PREVALENCE AND THE IMPACT ON RESPIRATORY
FUNCTION AMONG MEDICAL STUDENTS****K. M. Ostrovska, A. M. Dolishniy, O. I. Varunkiv***Ivano-Frankivs'k National Medical University; Chair of Phthisiology
and Pulmonology with the course of Occupational Diseases;
76018, Ivano-Frankivs 'k, Galytska str., 2*

The problem of smoking is currently actual for 1.2 billion people around the world, and about 6 million people die every year from smoking-related illnesses. The problem of the smoking prevalence at a young age is devoted to many scientific works. Unfortunately, for the first time in recent years, the prevalence of smoking among adolescents aged 14-17 has increased in Ukraine. That is why the purpose of the study was to assess the prevalence of smoking among students of the first year of the medical faculty of the IFNMU. 74 undergraduate students were examined through anonymous questionnaires. For the purpose of studying the function of external respiration, peak flowmetry was performed. According to the study, it was found that 40.6% of male smokers and 7.1% of female were smokers. Moreover, with the increase in age, the percentage of smokers in both groups was increasing. It was also found that the number of male students with a decrease in the parameters of external respiration according to the data of the peak expiratory flow, among smokers is higher by an average of 13.0% than non-smokers. Among non-smoking females, the normal rate, according to peak flow, was found in 40.7% of 17-year-olds and 50.0% of 18-year-olds. The lack of representative data did not allow us to perform a similar analysis among smoking females. After analyzing the data, we came to the conclusion that in the age of 17-18 years (reaching adulthood) the prevalence of smoking among males is 1.52 times higher, and among females – 2.53 times. According to peak expiratory flow, smoking may be one of the factors that negatively affects the pulmonary function.

Key words: *smoking, function of external respiration, peak flowmetry.*